

Вяра

09.04 по еретическия, †27 март по църковния календар - Св. мъченица Матрона Солунска. Св. преподобни Иоан Прозорливи

В памет на света мъченица Матрона Солунска (III-IV в.)

Света Матрона била робиня на една иудейка, на име Павтила, жена на солунския военачалник. От младостта си тя била просветена с Християнската вяра. Нейната господарка я принуждавала към отстъпничество и се опитвала да я обърне към своето езическо зловерие. Матрона не се съгласявала, поради което господарката я мъчила безмилостно. Светицата често получавала жестоки рани, но с усърдие претърпявала всичко заради Христа и тайно от господарката си

ходела на църква.

Веднъж Павтила, узнавайки, че Матрона е била в християнската църква, ѝ казала:

- Защо не отиде в нашата синагога, а си била в християнската църква?

Блажената Матрона с дръзновение отговорила:

- Защото в християнската Църква присъства Бог, а от иудейската синагога Той е отстъпил. Затова аз ходя не в синагогата, а в църквата.

Тогава Павтила изпаднала в още по-силен гняв, без пощада била света Матрона и като я вързала, я заключила в тъмен килер. Но на сутринта светлицата била намерена развързана от Божията сила и славеща Христа. Господарката отново я била с твърди жили почти до смърт, после я вързала още по-здраво, заключила я пак в килера и запечатала вратата, за да не може никой да влезе при нея и по някакъв начин да я утеши.

Бог дал сили на светлицата да прекара в своя затвор без храна и вода четири дена. Накрая Павтила свалила печата, отворила вратата и намерила Матрона отново развързана от въжетата и стояща на молитва. Виждайки я, господарката изпаднала в страшна ярост, започнала да бие безпощадно Матрона с пръчки и когато светлицата вече едва дишала, я заключила в същото помещение, където тя починала, предавайки духа си на Бога. Жестоката жена изхвърлила тялото на света Матрона долу, понеже нейното жилище било високо.

Християните вдигнали многострадалното тяло на светата мъченица и го погребали с чест. Впоследствие Александър, Солунският епископ, построил църква на името на светлицата, където пренесъл честните ѝ мощи. Мъчителката Павтила скоро била постигната от заслужен за нея Божий съд. От същото място, от което изхвърлила тялото на света Матрона, самата тя, случайно подхлъзвайки се, паднала и се разбила, погубвайки окаяната си душа.

**Житие на преподобния наш отец Йоан
Прозорливи, Египетски пустинник и
затворник († ок. 394-395 гг.)**

Свети преподобни
Иоан

В египетския град Ликопол живял мъж на име Иоан, който от младини се занимавал с дърводелство. Когато Иоан навършил двадесет и пет години, решил да се отстрани от света. В продължение на петнадесет години той се подвизавал в монашество в различни манастири. По-късно, търсейки уединено място за подвизите на пустинническия живот, се усамотил в планината, наречена “Вълча”, която се намирала недалеч от града. Тук той си построил три килии под един покрив, свързани една с друга и се затворил в тях да се подвизава в пост и молитва. В едната килия той се молел, в другата се занимавал с ръкоделие, а в третата се оттеглял за храна и сън. В това уединение светията прекарал петдесет години, до самия край на живота си, без никога да излиза от келията, приемайки храна и беседвайки с дошлите при него хора през малко прозорче.

Когато изминали тридесет години от подвизаването на свети Иоан в този затвор, той се сподобил да получи от Господа пророчески дар. Светията предсказал много неща на император Теодосий - че ще победи гонителя на християните

Максим и ще завладее Галия, че ще победи и гонителя на християните Евгений и след това ще завърши живота си, предавайки царството на своите синове. Благодарение на тази прозорливост на светията, славата за него се разпространила навсякъде и самият император Теодосий го почитал за пророк.

В началото на пустинническите подвизи на Йоан, при него дошъл един военачалник и го запитал, ще победи ли етиопците, нахлули при град Сиена. Преподобни Йоан му заповядал безстрашно да излезе срещу етиопците и го уверил, че ще ги победи и ще бъде награден с почести от царя. Всичко се случило точно както предсказал свети Йоан. По този случай царят узнал за светията и винаги когато тръгвал на поход срещу враговете, искал от преподобния молитви и предсказания за успеха на похода.

Свети Йоан притежавал голямата благодат на прозорливост, както съобщавали отците, подвизаващи се заедно с него (забелязва Паладий, жизнеописател на преподобния). Светият, преизпълнен с добродетели живот на тези отци ни уверява в истинността на думите им. Ето няколко примера на дивната прозорливост на светията.

Един трибун, дошъл при светията, поискал от него позволение да го посети съпругата му, която твърде много искала да го види. Свети Йоан не давал съгласието си, не желаейки нито да вижда, нито да бъде видян от жени, тъй като дори с мъжете беседвал само през прозорчето. Но понеже трибунът дълго и настойчиво умолявал, виждайки вярата на неговата жена, преподобният обещал да се яви насън и казал на трибуна:

- В тази нощ ще се явя пред нея, за да не ме моли повече да ме види с очите си.

Трибунът предал на жена си отговора на преподобния.

И действително, съпругата на трибуна видяла през нощта в съня си светията, който се приближил към нея и казал:

- Какво имаш ти с мене, жено? Защо искаше да видиш лицето ми? Нима съм пророк? Нима съм светия? Аз съм човек грешен, подобен на всички останали хора. Но измолих от Бога да бъде според вярата ти и според вярата на твоя мъж.

Като казал това, светията си отишъл.

Когато жената на трибуна се събудила, предала на мъжа си думите, които ѝ казал насън светията, описала лицето и дрехата му и помолила мъжа си да благодари на преподобния за милостта, оказана към нея. Трибунът се приближил до килията на преподобния, но преди да каже и една дума, светията рекъл:

- Ето, че изпълних твоята молба и се явих насън на жена ти, та да не ме умолява повече да ме види с очите си.

Друг път един военачалник, чиято жена била бременна и наближавало времето да роди, дошъл при свети Йоан и поискал той да се помоли за него и жена му. Случило се, че в същото време когато военачалникът пристигнал при светията, жена му била в големи родилни мъки и вече очаквала смъртта. Преподобни Йоан казал на този човек:

- Ако ти би знаел милостта на Бога, даряващ ти син, би прославил Господа, но майката на младенеца е близо до смъртта. Като си тръгнеш от мен, ще намериш младенеца вече на седем дена. Наречи го Йоан и когато навърши седем години, изпрати го в пустинята при монасите, за да се подвизава там.

Тези и други предсказания давал свети Йоан на мнозина, които идвали при него от далечни места. По същия начин преподобният предсказвал много от онова, което щяло да се

случи в бъдеще и на своите съграждани, жителите на град Ликопол, посещаващи го постоянно за своя душевна полза. Той им откривал не само какво трябвало да стане в бъдеще, но каквото някой бил сторил тайно от другите. Преподобни Йоан предсказвал, например за разлива на река Нил, за това, кои години ще са плодородни; също така **светията предсказвал и предстоящите да се изпълнят Божии наказания и изобличавал ония, които с греховете си навличали на страната Божия гняв.**

Макар свети Йоан и да не вършел лично изцеления, той давал на болните осветен елей и като се помазвали с него те оздравявали от болестите си. Така например жената на един римски сенатор изгубила зрението си и с перде на очите уговаряла мъжа си да я заведе до преподобния за изцеление. Сенаторът отговорил, че при свети Йоан не е идвала нито една жена и че жени изобщо не могат да видят свети Йоан. Обаче жената умолявала съпруга си поне да предаде на светията нейната молба той да се помоли на Бога за нея. Мъжът я послушал. Свети Йоан изпратил на тази жена малко осветен елей, с който тя помазвала очите си три пъти на ден. На третия ден жената прогледнала и прославила Бога.

В Нитрийската пустиня се подвизавали седем пустинножители - Паладий, който написал житието на свети Йоан, и учениците на Евагрий, Алвиан и Аммон. Всички те пожелали да узнаят по-подробно за добродетелния живот на свети Йоан, при което Евагрий рекъл:

- Аз ще тръгна пръв и ще узная от някого за живота на свети Йоан. Но дори нищо да не узная за него, не ще ида по-нататък от Ликополската планина.

Като чух това - пише Паладий, - аз почивах един ден, а на другия, без да кажа никому и надявайки се на Бога, се отправих за Тиваида. Когато пристигнах при планината и

Иоановата килия, неговите ученици ми казаха, че от неделя до събота преподобният не приема да беседва с никого от приходящите. Така че се наложи да дочакам съботата. В събота във втория час на деня се отправих към килията на светията и го заварих да седи до прозореца и да беседва с дошлите при него хора. Преподобният ме приветства и ме попита чрез един от своите ученици:

- Откъде си и защо си дошъл? Струва ми се, че ти си от манастира на Евагрий.

По време на беседата ни при преподобния дошъл военачалникът на оная страна на име Алимпий. Иоан прекъсна беседата си с мен и аз се отдръпнах настрани, за да не преча на разговора му с военачалника. Но тъй като преподобният твърде дълго беседва с този човек, аз се оскърбих и в мислите си започнах да осъждам честния старец, който, мислех си, ме беше пренебрегнал, оказвайки чест на военачалника. Обзет от нетърпение, вече се готвех да си тръгна от преподобния, без да се простя. Но свети Иоан, разбирайки помислите ми, повикал ученика си Теодор и му рекъл:

- Иди и кажи на тоя брат да не се гневи, понеже аз сега ще пусна военачалника и ще беседвам с него.

Тези думи ми бяха предадени и аз бях много удивен, че преподобни Йоан е узнал мислите ми и се убедих, че той е свят и прозорлив мъж.

Когато военачалникът си тръгна от Иоан, светията ме повика и ми рече:

- Защо се разгневи? Нима намери у мен нещо оскърбително за себе си. Защо си помисли за мене това, което нито ти, нито аз не трябва да имаме в мислите си? Не си ли чел какво е

казано в Светото Писание: “здравите нямат нужда от лекар, а болните”. Теб мога да намеря винаги, когато поискам и ти можеш да ме намериш, когато поискаш. Дори ако аз не бях те утешил, други братя и отци биха те утешили. А военачалникът, **отдаден на светски грижи и намирайки се под властта на дявола**, дойде само за кратко време, за да познае истината, и подобно на роб, избягал от жестокия си господар, дойде при мен, спасявайки се от дявола, за да получи полза за душата си. От моя страна би било несправедливо да не му обърна внимание, а да продължавам да беседвам с теб, който винаги сам се грижиш за своето спасение.

Изслушвайки го, аз (пише Паладий) окончателно се убедих, че той е свят мъж и поисках от него да се помоли за мен. Той, ласкаво беседвайки с мен и леко докосвайки лявата ми буза с дясната си ръка, ми рече:

- Много скърби те очакват занапред и ти вече си преминал тежка борба, борейки се с желанието да оставиш пустинята. Ти не си изпълнил това желание, въпреки че дяволът ти е представял благовиден предлог да оставиш пустинята, напомняйки ти за любовта на баща ти и брат ти към тебе. Аз ще ти съобщя радостна вест: баща ти и брат ти са здрави и са се отрекли от света, баща ти ще живее още седем години. А ти, като се въоръжиш с мъжество, продължавай да се подвизаваш в пустинята и не мисли да се завръщаш в отечеството си, понеже е писано: “никой, който е сложил ръката си върху ралото и погледва назад, не е годен за царството Божие”.

Слушайки думите на светията и окуражен от него за подвизи, аз благодарих на Бога, че с помощта на този свят мъж ми разкри козните на дявола и ми помогна да ги преодолея. Друг път преподобният, ласкаво беседвайки с мен, ме попита:

- Искаш ли да бъдеш епископ?

Аз му отговорих:

- Не, защото вече съм епископ.

Светията ме попита:

- В кой град си епископ?

Аз му отвърнах:

- Надзиравам кухнята, трапезата, складовете, каците.

Опитвам например от виното и ако е кисело, отминавам нататък, ако пък е сладко, пия го. Надничам също в котлите с храна и ако някъде не достига сол или други подправки, добавям тези подправки и после изяждам храната, станала вкусна от подправките. Тъй постъпвам и в други случаи, избирайки навсякъде за себе си най-доброто. Това е моето епископство, в което ме постави моето сластолюбие.

Усмивайки се, преподобният ми каза:

- Престани да се шегуваш, понеже ти действително ще бъдеш епископ и ще ти се наложи да понесеш много трудове и скърби. Ако искаш да ги избегнеш, не напускай пустинята, понеже тук, в пустинята, никой не може да те постави за епископ.

Като оставих преподобния, аз се отправих към своята пустиня и мястото, където живеех постоянно, и там разказах на братята за честния и свят мъж, преподобни Йоан.

Обаче по-късно аз, грешният, забравих думите на светията относно мене самия. Три години по-късно заболях от стомах и според съвета на братята се отправих в Александрия да търся лекар. Болестта обаче не минаваше, а се развиваше все повече и александрийските лекари ме посъветваха да отида в Палестина, страна с топъл и здрав климат. Аз заминах за Палестина и останах там известно време. Като се поправих

малко от болестта си, отидох във Витиния и тук, не помня вече по какъв начин - по човешка воля ли или по Божий промисъл, - Бог знае как, сподобиха ме с епископски сан. След това изпаднах в печал понеже този сан беше свръх моите сили. Тогава чак си спомних пророчеството на преподобни Йоан за мен. Припомних си думите, които ми беше казал преподобният, увещавайки ме да остана в пустинята:

- Четиридесет години преживях в тази килия и през цялото това време не съм виждал нито женско лице, нито някаква монета, нито някого да яде или пие; по същия начин и мене никой не ме е виждал да ям или пия.

След беседата със свети Йоан, когато се върнах в своя манастир, разказах на братята и отците за всичко, което бях виждал и чул при светията. Два месеца по-късно всички ние, на брой седмина, се отправихме към преподобния.

Дойдохме в обителта на преподобни Йоан и той ни прие ласкаво, приветствайки с усмивка на лицето всеки от нас поотделно. Още щом пристигнахме, започнахме да уговаряме светията да се помоли за нас по обичая на египетските подвижници. Но той ни попита:

- Няма ли сред вас клирик?

Всички ние отговорихме:

- Не, няма.

Поглеждайки внимателно всеки от нас, светията позна сред нас одного, който беше дякон, но криеше това от всички. Само един брат знаеше, че той е клирик, но и на него бе забранил да говори за това. Той скриваше своя сан от смирение, понеже, като се стремеше да се уподоби на светите подвижници, братът считаше себе си недостоеен да носи и името християнин. Преподобни Йоан посочи с ръка този брат и каза:

- Той е дякон.

И когато братът започна да отрича, че носи сан дякон, свети Йоан протегна ръка през прозорчето, от което беседваше с нас, хвана дякона за дясната ръка, целуна я и му рече:

- Не отхвърляй Божиата благодат. Не лъжи, брате, скривайки дара Божий, понеже лъжата трябва да е чужда за християните. Не мога да я похваля и у тебе, без значение дали е малка, или голяма, защото, както казва Спасителят, лъжата е от дявола: дяволът “е лъжец и баща на лъжата”.

Дяконът, изобличен от преподобния, мълчеше, внимателно слушайки наставленията на светията.

Когато всички ние се помолихме, един от братята, измъчван от треска, помоли преподобни Йоан да го изцери. Преподобният казал на този брат, че тая болест е полезна за душата му, но все пак наредил да го помажат с осветен елей, желаейки да го излекува не толкова от болестта, колкото от маловерието му. Скоро след това братът беше свършено здрав.

Ние се удостоихме да видим свети Йоан (пише Паладий) и когато той беше вече на деветдесет години. Тялото му беше толкова изтощено от постническите подвизи, че вече не му растеше брада. Той не вкусваше нищо освен плодове, и то след залез слънце. От младини привикнал към постничество, и в старост никога не вкусваше хляб, нито каквато и да е приготвена на огън храна.

Когато ни предложи да седнем, благодарихме на Господа, Който ни сподоби да видим преподобния и да беседваме с него. Той ни прие като свои възлюбени чада и ни каза с усмивка на лицето:

- Откъде сте, чада? От коя страна дойдохте при мен,

грешния?

Ние казахме коя е нашата родина, както и мястото на постоянното ни пребиваване в Нитрийската пустиня. Бяхме дошли от Иерусалим заради душевна полза да видим светията, за когото много бяхме слушали.

Блаженият Йоан рече:

- Любезни чада! Какво чудесно се надявахте да видите, предприемайки тъй труден път? Каква полза ще имате, като видите човек грешен, у когото няма нищо, достойно за удивление. Достойни за удивление и възхвала са светите пророци и апостоли, чиито писания се четат в църквите, на тях следва да се удивявате и подражавате, не на мен. Учуден съм, като виждам вашето усърдие, накарало ви да дойдете тук заради душевна полза, въпреки опасностите и трудния път. Ние поради нашата леност дори не се показваме от нашите килии. Но помнете, че дори и делата ви да са достойни за похвала и одобрение, вие самите не бива да се считате за хора, сторили нещо добро и похвално. Според силите си подражайте на добродетелния живот на отците и ако изпълните всичко (което, впрочем едва ли често се случва), то не уповавайте на себе си и не се хвалете. Има много хора, които, достигайки съвършенство в добродетелите, са се възгордявали и са падали от висините в пропастта.

Внимателно наблюдавайте: усърдни ли са молитвите ви? Не е ли нарушена чистотата на сърцето? Не е ли зает умът ви със странични мисли по време на молитва? Не ходите ли да наблюдавате чуждите добродетели, гордеейки се в същото време със своите собствени? Грижете ли се да давате добър пример на останалите хора? Внимавайте да не въобразите себе си за праведни, да не се възгордеете от някое свое добро дело. Внимавайте по време на молитва в главата ви да не

идват мисли за светските неща, понеже няма нищо по-безразсъдно от това, с устата си да беседвате с Бога, а с мислите си да бъдете далеч от Него. Това често се случва с ония, които не толкова се отричат от света, колкото се грижат да му угодят. Човек, който мисли за много неща, се предава на грижите си за светското и тленното, но ако се е отдал на грижи за света, не може вече с духовните си очи да вижда Бога. На човека, който винаги помни Бога, трябва да са чужди мислите за всичко преходно и суетно, според както е написано в Свещеното Писание: “Застанете и познайте, че Аз съм Бог”. На този, който е достигнал някакво знание за Бога (пълно познание никой не може да достигне), се откриват Божиите тайни и той вижда бъдещето като настояще и подобно на светиите върши чудеса и получава по молитвите си всичко, което поиска от Бога.

Това и още много други неща говорил преподобни Йоан на дошлите при него братя, наставлявайки ги както баща децата си. После той им разказал за няколко случая на хора, които се възгордели и възмечтали за себе си, и между другото им предложил следния разказ:

- Един монах се подвизавал във външната пустиня в пещера, хранейки се от труда на ръцете си, молейки се непрестанно на Бога и преуспявайки в добродетелите. Съзнавайки себе си за човек, който води чист и добродетелен живот, този монах се възгордял, започнал да се счита за праведен и свят и мислел сам за себе си, че никога вече не ще падне в грях. Но по Божие допущение при този монах веднъж късно вечерта дошъл демон, приел вида на красива жена, като че заблудила се в пустинята. Тази мнима жена, намирайки входа на пещерата отворен, влязла вътре и падайки в нозете на монаха, го умолявала да я пусне в пещерата, понеже вече била настъпила нощта. Монахът се съжалил над тая жена и я

пуснал в своята пещера, без да се бои от съблазън, защото бил уверен в своите собствени сили. Той разпитал новодошлата откъде иде и как така се е заблудила в пустинята. Демонът, приел образ на жена, беседвал дълго с инокa, предизвиквайки го към грях. Монахът, който слушал с внимание вече започнал да се скланя. След много закачливи разговори и взаимен смях монахът все повече се смущавал в мислите си, пламъкът на любодеянieto се разгарял все повече и повече и той понечил да извърши беззаконие, когато изведнъж жената силно изкрещяла и изчезнала като сянка от ръцете му, ставайки невидима. Веднага след това във въздуха се чули гласове на много бесове, присмиващи се на монаха и укоряващи го с тези думи:

- Превъзнасящият се ще бъде унижен. Ти възнесе себе си до небесата и затова сега си низвергнат до ада.

Като се видял осмян, онзи монах изпаднал в отчаяние, оставил своята килия и пустинята и се върнал в света: до такова падение го довело високото мнение за себе си.

Поучавайки на покаяние и разсъждавайки, че както бесовете могат да ни доведат до отчаяние и гибел, ние също можем да ги побеждаваме така, че вече да не бъдат в състояние да ни надвият - преподобният предложил следния разказ:

В един град живеел юноша, който извършил множество най-тежки грехове, но по-късно под влияние на страха Божий той се разкаял. За да оплаче своя предишен греховен живот, той отишъл на гробището и паднал на земята, без да смее нито да призове Бога, нито да се моли, поради множеството свои грехове. После влязъл в една гробница и се затворил в нея, ридаейки и съкрушавайки се за греховете си. Когато юношата прекарал в гробницата седем дена, бесовете, които преди го увеличали към грях, нахлули при него и гръмко закрещели:

- Тежко ти, скверен, нечестив и преситен от блудство човече, тъй неочаквано за нас превърнал се сега в добродетелен мъж и наш враг! Какво добро очакваш ти за себе си след като вече си бил преизпълнен от нашите скверни? Защо не излезеш от гроба и не тръгнеш с нас да вършиш делата, на които си навикнал, блудниците и пияниците вече те очакват с нетърпение! Защо не отидеш да удовлетвориш своята похот, понеже вече не можеш да се надяваш на спасение? Сега ти си наш, понеже си вършил всякакви греховни дела и напразно търсиш да се спасиш от нас: вече не ще се избавиш от ръцете ни!

Юношата не отговарял нищо на бесовете, не желал да ги слуша, но през цялото време плачел за греховете си. Дълго време бесовете говорили тези и други подобни неща, увеличавайки го към грях; но като видели, че той не се бои от тях и не мисли да бяга от гробището, започнали силно да го бият и щели съвсем да го умъртвят, ако това им било позволено от Бога. Накрая бесовете си отишли от юношата, оставяйки го едва жив. А той, след като дълго време лежал на земята полумъртъв, щом дошъл на себе си, отново започнал да плаче и ридае за греховете си. Неговите родственици го търсили навсякъде, накрая го открили в гробището и го умолявали да се завърне у дома си. Той обаче не искал и да слуша, като казвал, че по-скоро е съгласен да умре, отколкото да се върне към предишния живот.

На следната нощ към юношата отново пристъпили бесовете, говорейки същото, както първия път, и отново го измъчвали; накрая си отишли. И на третата нощ те направили опит да победят младежа, но като не успели, отчаяни побегнали от него, гонени от неговото търпение; при това по време на бягството си крещели:

- Победи, победи, ти ни победи!

По този начин покаянието, съединено със смирението и търпението, придружено от мъжество, довело бесовете до отчаяние, и те вече не могли да сторят на юношата никакво зло.

Този юноша прекарал останалото време от живота си в подвизи на добродетел и бил за мнозина грешници, отчаяли се за спасението си образец на истинско покаяние.

Разсъждавайки за високоумието, което смъква човека в гибелната бездна и го лишава от Божията благодат и смиреномъдрието, което възнася човека към Бога, преподобни Иоан предложи следния разказ:

- Имало един монах, който живеел във вътрешната пустиня и от дълги години се подвизавал в добродетел, но в старостта си се поддад на изкушение поради демонското коварство и едва не загинал по причина на своето високоумие. Той се подвизавал в безмълвие, прекарвайки денем и нощем в молитви, пеене на псалми и богомислие. За своя добродетелен живот той се удостоил даже с божествени видения, като едни от тях имал в бодро състояние, други насън (впрочем сънят му бил тъй непродължителен и лек, че едва ли можел да се нарече сън). Този монах тъй усърдно се стремял към безтелесен живот, че никак не се грижел за прехрана на тялото си, затова не обработвал земята и не отглеждал плодни дървета. Всецяло надявайки се на Бога, откакто се бил поселил в пустинята, той никога не бил търсил как и с какво да нахрани тялото си. Оставил всяка земна привързаност, той горял от желание да се приближи към Бога, очаквайки с нетърпение спасението си от този тленен свят.

Размишлявайки постоянно за неща, невидими и небесни, монахът прекарал дълго време в добродетелен живот, при което тялото му никога не изнемогнало от подвижническото житие и душата му никога не била смущавана от трудността

на подвижите. Животът му се устроил като че в някаква удобна среда между плътското и безплътно битие и той бил като че нито съвсем безплътен, нито съвсем плътски човек.

За своя добродетелен живот монахът бил награден от Бога с това, че му се донасял хляб от невидима ръка: като влизал в пещерата си, намирал на масата чист хляб, колкото му бил достатъчен за два или три дни. Когато чувствал нужда да се подкрепи с храна, отправял молитва към Бога, после вкусвал от този хляб и накрая с песнопения насищал душата си, постоянно пребивавайки в молитва и богомислие, усъвършенствайки се от ден на ден и всецяло предавайки се на упование на бъдещите блага. Той вече помислял за своето възмездие и възнаграждение от Бога за своя добродетелен живот, при което си представял тази награда като че ли му е сигурна, но именно това станало причина за неговото падение.

В главата му дошла мисъл, че е по-достоеен от другите пред Бога и повече от всички други хора има право да получи благодат от Бога и небесните блага. В същото време си мислел, че вече по никакъв начин не може да падне в грях и да остави тъй високия си добродетелен живот.

Докато монахът размишлявал така, у него незабелязано се породило отначало съвсем незначително униние, после започнала да се появява леност и скоро напълно се развили и унинието, и леността. С всеки изминат ден той започвал все по-късно и по-късно да става от сън, за да пее псалми, молитвите му с всеки ден ставали все по-кратки. Помисълът му казвал: - трябва малко да си почина - и той се вслушвал в помисъла и се смущавал в сърцето си. Правел усилие и побеждавал леността и смущението на помислите, но после отново се предавал на предишната леност и униние.

Веднъж след обичайните молитви той влязъл в пещерата и както преди, намерил на масата невидимо изпратения от Бога

хляб, но вече не тъй бял както по-рано. Монахът подкрепил тялото си с този хляб, но не отхвърлил нечистите си мисли, не съзнавайки, че с тях вреди на душата си и не се постарал да излекува тази своя първа язва, считайки за незначителна привичката, да пази греховни мисли и да се услажда с тях.

На другия ден след обичайните молитви и псалмопения, вечерта той влязъл в пещерата да се подкрепи с храна и както по-рано намерил, хляб, но вече тъмен и нечист. Монахът бил много удивен и наскърбен, но вкусил хляба и подкрепил силите си с него.

Когато настъпила третата нощ, към първото зло той прибавил и второ: нечистите мисли го смущавали все повече и повече и той бил толкова смутен от мисли за прелюбодеяство, че си представял да лежи с жена.

Когато нощта преминала, на сутринта монахът извършил своето обичайно молитвено правило, вече силно смутен от нечисти мисли. Вечерта влязъл в килията си да вкуси хляб, но го намерил не само нечист, но като че изгризан от псета и мишки тъй, че само останки от хляба се търкаляли по пода. Той въздъхнал и се просълзил, но не се съкрушил в сърцето си дотолкова, колкото било необходимо, за да победи нечистите си мисли и похотта на прелюбодеянието. Събрал пръснатите по пода останки и вкусил малко от тях, без да се насити, и легнал да спи. Веднага главата му се изпълнила с нечисти и суетни мисли, които го влекли от пустинята в света; заедно с това у него силно се разпалила плътска похот и той повече не можел да се бори със себе си.

По Божие допущение (благоволил временно да стане така, за да се излекува монахът от високоумието), той станал от постелята си и се отправил през нощта в пустинята, надявайки се да стигне до някое селище.

Денят настъпил и слънцето започнало да пече непоносимо, старецът се изморил от пътя, понеже вече не бил млад, а му оставал още много път в посоката, която бил избрал. Той се оглеждал дали не ще види някъде манастир, където да отдъхне. Случило се по Божие усмотрение да попадне на такъв манастир. Когато старецът влязъл там, братята го приели твърде ласкаво и с голяма чест като някакъв велик подвижник, умили му лицето и краката и като се помолили, го поканили да вкуси заради любов нещичко от онова, което му предложили. Когато старецът се подкрепил, братята започнали да го умоляват да им каже поучение за това, по какъв начин могат да се избавят от козните на дявола и как да побеждават нечистите помисли.

Старецът започнал да ги учи, наставлявайки ги като баща децата си, и ги увещавал да бъдат твърди и мъжествени в подвизите, понеже не след много време ще бъдат успокоени от трудовете си в Христовите обители. Още много други неща говорил старецът на монасите, поучавайки ги да бъдат твърди в постническите подвизи.

Когато накрая старецът завършил своята беседа и полегнал да отдъхне за кратко в уединение, започнал да размишлява защо може да поучава другите, а за себе си никак не се грижи; предлага на другите беседа за душевна полза, а себе си съблазнява; наставлява другите в пътя на спасението, а сам се отдалечава все повече и повече от него и се увелича към погибел.

Разсъждавайки така, старецът се осъзнал, че е победен от нечистите помисли, след което се завърнал в пустинята, но вече не крачел спокойно, но почти тичал към предишното място, което обитавал, плачейки за своето спасение и казвайки: “Да не беше ми Господ помощник, душата ми скоро щеше да се засели в страната на мълчанието”. На този монах

се изпълнило казаното от Премъдрия: “Брат от брата подпомогнат е като висок и непристъпен град, здраво укрепен като яка крепост”.

Оттогава монахът съвършено се изправил и очистил себе си от своя грях. Като се затворил в пещерата, той паднал на земята и посипал главата си с пръст. Старецът прекарал плачейки и ридаейки много дни, без да повдигне глава, докато не бил известен от ангел за това, че Бог е приел покаянието му. Но въпреки че покаянието на стареца било прието, той вече не получавал хляба, изпращан му невидимо от Бога, и трябвало да се прехранва от труда на ръцете си. Така високоумието смирява човека!

Когато преподобни Йоан завършил този разказ, казал на братята, дошли при него:

- Бъдете винаги смирени, чада, както в големите, така и в малките неща, защото това е първата заповед на Спасителя, Който казва: “Блажени бедните духом, защото тяхно е царството небесно”. Да бъдеш “беден духом”, значи да бъдеш смирен, не вярвайте на бесовете, които ви увличат към грях с помисли и привидения. Който и да дойде при вас - приятел или брат, жена, мъж или учител, майка или сестра, преди всичко повдигнете ръце за молитва - ако това е било привидение от демоните, ще изчезне пред очите ви. Ако някой започне да ви хвали, демон или човек, не го слушайте и не се превъзнасяйте с ума си. Понеже и мен често нощем са ме изкушавали бесовете, не ми даваха нито да се моля, нито да заспя, представяйки пред очите ми различни привидения по цяла нощ. С настъпването на утрото бесовете се кланяха пред мен до земята с ругатни, казвайки:

- Прости ни, авва, че те затруднявахме цяла нощ!

Но аз отговарях:

- Вървете си от мен, беззаконници! Не изкушавайте Божия раб!

Затова, чада, обичайте безмълвието, пребивавайте винаги в богомислие и молете винаги Бога да ви дава ум чист и свободен от греховни помисли. Достоен за похвала е, разбира се, и онзи подвижник, който, живеейки в света, се упражнява в добродетели, като оказва гостоприемство или дава милостиня, или помага другите в трудовете им, или пребивава непрестанно, без да се гневи. Такъв човек е достоен за похвала, понеже живее в добродетел и изпълнява Господните заповеди, без да оставя земните дела. Но по-добър и достоен за още по-голяма похвала е онзи, който пребивава постоянно в богомислие, от вещественото възхожда към невещественото, предоставяйки вещественото на грижите на другите, сам се стреми към небесното, постоянно предстои пред Бога, като се е отрекъл от всичко светско и без да се привързва отново към света с грижи по земното: такъв човек е близо до Бога, Когото прославя непрестанно в молитвите и псалмопенията си. Зная един човек, подвизаващ се в пустинята, който в продължение на десет години не вкусвал земна храна, но ангел Божий веднъж на всеки три дни му носел небесна храна и това било за него и храна, и питие (преподобни Йоан ни разказваше това като за друг подвижник, но всъщност е бил самият той). Зная също - казваше той, - че на онзи човек дяволите веднъж представили в привидение ангелски полкове, огнена колесница и много оръженосци като на някой цар, който му казал:

- О, човече! Ти праведно и добродетелно прекара живота си: сега ми се поклони и аз ще те възнеса, като Илия.

Но онзи монах си казал:

- През всички дни на моя живот аз се покланях на моя Цар, Иисус Христос. Ако това беше Той, нямаше да изисква едва

сега от мен поклонение.

После монахът казал на дявола:

- Мой Владика и Цар е Бог, Комуто се покланям винаги. Ти не си ми цар.

Веднага бесовете изчезнали.

С тези и други подобни наставления и разкази преподобни Иоан поучаваше, явявайки на всички образец на равноангелски живот със своя личен пример.

Угодил на Бога със своя свят живот, преподобни Иоан се приближил към своя край. В деветдесетата година на своя живот той заповядал на учениците си да не идват при него в продължение на три дни. Когато братята дошли при преподобния след изтичането на трите дни, го намерили коленичил, сякаш стоящ на молитва, но душата си отминал при Господа, за да застане заедно с другите светии при престола на Бога Отца, и Сина, и Светия Дух, в Троица прославян, Комуто да бъде слава во веки. Амин.

ЧЕТИ-МИНУТИ

{{_LINK1_}}